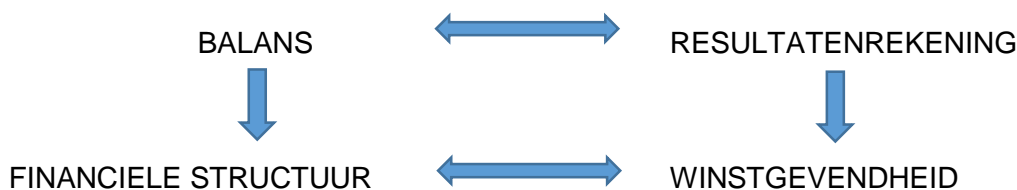

De jaarrekening

Het doel van de jaarrekening is informatie te verschaffen omtrent de financiële en economische situatie van het bedrijf en dit ten behoeve van de verschillende interne en externe belanghebbenden (personeelsleden, aandeelhouders, kredietinstellingen, beleggers, leveranciers, klanten, ...)

De wet stelt uitdrukkelijk dat de jaarrekening een 'getrouw beeld' dient te geven van het vermogen, de financiële positie en het resultaat van de onderneming. Dit gebeurt onder de vorm van een balans en een resultatenrekening.

Deze twee onderdelen van de jaarrekening worden aangevuld met een toelichting. In de toelichting vinden we een aantal vaste rubrieken die aanvullende informatie verschaffen over bepaalde onderdelen van de balans en de resultatenrekening, maar we vinden er eveneens een samenvatting van de waarderingsregels die gebruikt worden in de balans.

Het is van belang dat de lezer van de jaarrekening weet dat er een aantal belangrijke beperkingen verbonden zijn aan de gepubliceerde jaarrekeningen.

1. Een eerste beperking is dat de jaarrekening een '**momentopname**' is. Dit houdt in dat ze een weergave is van de situatie van de onderneming op een welbepaald ogenblik, namelijk de 'balansdatum'. Het is dus heel goed mogelijk dat de situatie van de onderneming reeds enkele dagen na deze balansdatum volledig gewijzigd is.

Opmerking:

Om het mogelijk te maken toch een bepaalde evolutie van de onderneming uit de jaarrekening af te kunnen leiden, dient de ondernemer in zijn balans en resultatenrekening naast de cijfers van het afgesloten boekjaar ook deze van het voorgaande jaar te vermelden.

2. Een andere beperking van de jaarrekening is dat sommige in de jaarrekening vermelde cijfers als **vrij subjectief** dienen beschouwd te worden. Het is namelijk zo dat bepaalde bedragen gebaseerd zijn op door de ondernemer gedane ramingen, waarderingsregels of interpretaties.

1. De balans

De balans is de boekhoudkundige voorstelling van de toestand van alle vermogenscomponenten (oorsprong van het vermogen) en alle kapitaalcomponenten (aanwending van het vermogen) van een onderneming op een welbepaald ogenblik. Dit ogenblik is in principe het einde van het boekjaar.

Opmerking:

Alhoewel het einde van het boekjaar bij de meeste ondernemingen samenvalt met het einde van het kalenderjaar, is dit zeker niet wettelijk verplicht. Zo sluit bijvoorbeeld de distributiegroep Colruyt haar boekjaar af op 31 maart van elk jaar.

Aan de ene zijde van de balans zet men de 'vermogenscomponenten' of 'passiva' en aan de andere zijde de 'kapitaalcomponenten' of 'activa'.

Gezien men per definitie niet meer vermogen kan besteden dan men ter beschikking heeft gekregen, geldt dus dat het totaal van de vermogens componenten gelijk moet zijn aan het totaal van de kapitaalcomponenten, of dat

ACTIVA = PASSIVA

Zoals gezien vindt men aan de actiefzijde van de balans waarvoor men het vermogen van de onderneming heeft aangewend. Deze activa kunnen we op basis van hun graad van liquiditeit indelen in 'vaste activa' en 'vlottende activa'.

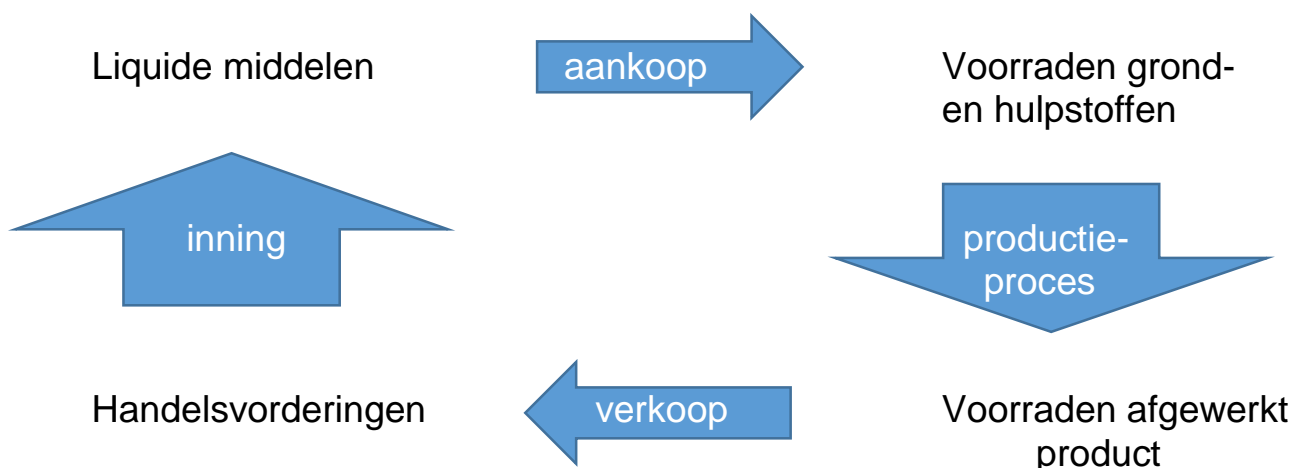
Opmerking:

Onder graad van liquiditeit verstaat men de mate dat de onderneming deze activa in geld kan omzetten zonder dat dit haar normale gang van zaken in het gedrang brengt.

De 'vaste activa' staan in principe langere tijd, d.w.z. gedurende minstens één jaar, ter beschikking van de onderneming. Het doel van deze vaste activa is dan ook niet dat men ze verhandelt, maar wel dat men ze gebruikt om er opbrengsten mee te genereren. De vaste activa bestaan uit 'oprichtingskosten', 'immateriële vaste activa', 'materiële vaste activa' en 'financiële vaste activa'.

De 'vlottende activa' zijn activa die in principe onmiddellijk bruikbaar en/of binnen het jaar omzetbaar zijn in geld. Als vlottende activa kunnen we de 'vorderingen', de 'voorraden en bestellingen in uitvoering', de 'geldbeleggingen' en de liquide middelen aanhalen. Er wordt vaak gesteld dat de vlottende activa de activa zijn die komen en gaan tijdens de zoge-naamde exploitatiecyclus.

De exploitatiecyclus

Aan de passiefzijde van de balans kunnen we zien op welke wijze de onderneming zich gefinancierd heeft.

Men maakt hier het onderscheid tussen 'eigen vermogen' en 'schulden'.

Het 'eigen vermogen' bestaat in eerste instantie uit het 'kapitaal' dat de eigenaars-oprichters bij de oprichting en bij eventuele kapitaalverhogingen in de onderneming hebben gestoken. In de loop van de jaren zal dit kapitaal in principe aangevuld worden met een deel van de winst die in de onderneming wordt gehouden. Dit kan gebeuren onder de vorm van 'reserves' en/of onder de vorm van 'overgedragen resultaat'. Daarnaast bestaat het eigen vermogen eveneens uit de rubrieken 'uitgiftepremies', herwaarderingsmeerwaarden' en 'kapitaalsubsidies'.

Het 'vreemd vermogen' of de 'schulden' omvat het geld dat afkomstig is van derden (niet-eigenaars). Men maakt hier, volgens de looptijd van de schuld, een onderscheid in 'schulden op meer dan één jaar' en 'schulden op ten hoogste één jaar'. Het gaat in beide gevallen voornamelijk om handelsschulden (leveranciersschulden of te betalen wissels), financiële schulden (leningen bij kredietinstellingen en schulden in het kader van leasing) en schulden ten aanzien van de belastingsadministraties.

Ook de rubriek 'voorzieningen voor risico's en kosten' maakt deel uit van de passiefzijde van de balans. Ze maakt echter geen deel uit van het eigen noch van het vreemd vermogen en wordt dus als afzonderlijk onderdeel beschouwd.

De 'voorzieningen voor risico's en kosten' omvatten de aangelegde provisies of reserves voor kosten, risico's of lasten die zich waarschijnlijk of zeker zullen voordoen, maar waarvan de juiste omvang of het juiste bedrag nog niet exact te bepalen zijn. Het gaat hier o.a. om voorzieningen voor pensioenen, grote herstellingswerken, belastingen, enz.

1.1. Oprichtingskosten (code 200-204)

Onder de post 'oprichtingskosten' worden, voor zover zij niet op een andere wijze ten laste van de resultatenrekening van het lopende boekjaar worden gebracht, de kosten vermeld die verbonden zijn met de oprichting, de verdere ontwikkeling of de herstructurering van de onderneming. Het gaat hier in het bijzonder om de kosten van oprichting of kapitaalverhoging (o.a. inschrijvingskosten bij de kruispuntbank voor ondernemingen en notariskosten), de kosten bij uitgifte van leningen (o.a. door de kredietinstelling aangerekende dossierkosten en commissies bij de uitgifte van obligatieleningen) en de herstructureringskosten (o.a. honoraria studie bureau, kosten marktonderzoek en opzeggingsvergoedingen).

Alhoewel deze rubriek in de boekhoudwetgeving formeel voorzien is aan de actiefzijde van de balans, blijkt uit de benaming 'oprichtingskosten' alleen al dat er hier in feite helemaal geen sprake is van activa en dat de realisatiewaarde van deze oprichtingskosten dus nihil is.

Gezien deze kosten door hun omvang het resultaat echter in belangrijke mate zouden kunnen beïnvloeden en de opbrengsten die het gevolg zijn van de gemaakte oprichtingskosten pas in de daarop volgende jaren zullen verschijnen, heeft de boekhoudwetgeving voorzien dat een ondernemer een keuze kan maken tussen volgende opties:

- De oprichtingskosten worden onmiddellijk, d.w.z. in het jaar waarin ze gemaakt werden, en voor het volledig bedrag, in het resultaat opgenomen en er zal aldus geen sprake zijn van een actiefrubriek.

- De oprichtingskosten worden gespreid over verschillende boekjaren. In dit geval dient er een actiefrubriek 'oprichtingskosten' gecreëerd te worden (men spreekt hier van geactiveerde kosten), waarna deze 'activa' over maximaal vijf jaar dienen afgeschreven te worden. Gezien een afschrijving als een kost dient beschouwd te worden en dus een negatieve invloed heeft op het resultaat, zullen de oprichtingskosten hier dus over het door de ondernemer gekozen aantal jaren gespreid worden. De activering is in principe enkel toegelaten voor de oprichtingskosten die noodzakelijk zijn voor de toekomstige activiteiten van de onderneming.

Voorbeeld.

De oprichtingskosten bedragen 5.000,00 EUR

Bij een eenmalige opname van de oprichtingskosten in het resultaat zal het resultaat in het eerste jaar dus verminderd worden met 5.000,00 EUR. Opteert de onderneming voor een afschrijving van de oprichtingskosten over de maximumduur (vijf jaar) zal het resultaat elk jaar met 1.000,00 euro verminderd worden.

Opmerkingen:

- *De kosten bij uitgifte van leningen en het disagio (rentekorting door eenmalig een vast bedrag te betalen) mogen afgeschreven worden over de hele looptijd van de lening.*
- *In het geval het gaat om herstructureringskosten mogen deze enkel in (fit actiefrubriek oprichtingskosten opgenomen worden of opgenomen blijven indien het gaat om kosten die ingrijpende wijziging in de structuur of de organisatie van de onderneming tot gevolg hebben en ze een gunstige zin duurzame invloed hebben op de rentabiliteit van de onderneming. De onderneming dient dit jaarlijks te verantwoorden in haar toelichting.*

De onderneming dient alle wijzigingen m.b.t. de oprichtingskosten in de 'toelichting' bij de jaarrekening te vermelden.

1.2. Immateriële vaste activa (code 210-213)

'Immateriële vaste activa' zijn volgens de boekhoudwetgeving uitgaven voor het verkrijgen van bepaalde intellectuele, juridische, commerciële of andere rechten.

We kunnen stellen dat de verschillende onderdelen van deze rubriek twee belangrijke gemeenschappelijke kenmerken hebben. Enerzijds gaat het in alle gevallen om bezittingen die een niet-materiële vorm aannemen (het gaat in feite om geactiveerde kosten) en anderzijds is het in alle gevallen moeilijk, zometeen onmogelijk, er een exacte waarde op te kleven.

Ondanks het feit dat een 'juiste' waardering van de immateriële vaste activa een haast onbegonnen zaak is, is het echter niet zo dat men daarom zou moeten uitgaan van het feit dat ze niet in de balans dienen opgenomen te worden. Bij fusies en overnames blijkt namelijk maar al te vaak dat ze een belangrijke economische waarde bezitten. De immateriële vaste activa dienen in principe gewaardeerd te worden tegen hun aanschaffingsprijs. Indien het zou gaan om zelf ontwikkelde immateriële vaste activa, mogen deze slechts tegen hun vervaardigingsprijs geboekt worden indien deze niet hoger is dan een voorzichtige raming van de gebruikswaarde of van het toekomstige rendement ervan voor de onderneming.

In de rubriek immateriële vaste activa kunnen we volgende zaken terugvinden:

- **Kosten voor onderzoek en ontwikkeling (code 210)**
Het betreft hier kosten voor onderzoek, vervaardiging en ontwikkeling van prototypes en van producten, uitvindingen en knowhow, die nuttig zijn voor de ontwikkeling van de toekomstige activiteiten van de onderneming.
- **Concessies (code 211)**
Concessies omvatten de van derden aan de onderneming verleende vergunningen tot de exploitatie van activiteiten of het verrichten van diensten van openbaar nut.
- **Octrooien (patenten of brevetten) (code 211)**
Octrooien zijn de van overheidswege toegekende, uitsluitende doch overdraagbare rechten om gedurende een bepaalde tijd een uitvinding op het gebied van nijverheid te exploiteren.
- **Licenties (code 211)**
Een licentie is een recht om gebruik te maken van octrooien, merken en soortgelijke rechten van industrieel eigendom.
- **Knowhow (code 211)**
Onder knowhow verstaan we het recht om van de onderneming of van derden dienstverleningen en knowhow te verkrijgen onder bezwarende titel.
- **Merken (code 211)**
De eigenaar van het merk krijgt voor een onbepaalde duur het alleengebruik van het merk als identiteitsaanduiding ten behoeve van bepaalde producten.
Een merk kan zowel een woord (bijv. 'Spa'), een logo (bijv. de rood gele schelp van Shell), een symbool (bijv. de cijfercombinatie 4711), een kleur (bijvoorbeeld het paars van de Milka-chocolade) of een combinatie hiervan zijn.
- **Goodwill (code 212)**
Goodwill is het verschil bij de verwerving van een onderneming tussen de betaalde prijs en de boekwaarde. In het geval de betaalde prijs hoger ligt dan de boekwaarde wordt die meerprijs niet in één keer als een verlies in de boekhouding ingebracht, maar wordt deze goodwill als actiefonderdeel op de balans gezet, waarna hij jaarlijks wordt afgeschreven.
De meerprijs die bij een verwerving van een onderneming wordt betaald omvat o.a. de reputatie, de klanten, het management en de organisatie van deze onderneming.

In de 'toelichting' bij de balans worden de gebruikte waarderingsregels (o.a. de gebruikte afschrijvingsmethodes) beschreven en wordt er een staat van de immateriële vaste activa vermeld.

1.3. Materiële vaste activa (code 22-27)

'Materiële vaste activa' zijn de roerende en onroerende goederen die de onderneming gebruikt voor haar activiteiten, ongeacht of deze goederen haar eigendom zijn of ze de goederen huurt onder bepaalde voorwaarden (o.a. leasing).

In deze rubriek dienen o.a. volgende zaken opgenomen te worden:

- Terreinen en gebouwen (code 220 en 221)
Deze rubriek omvat de bebouwde en onbebouwde terreinen, de constructies daarop, evenals de inrichting daarvan, waarvan de onderneming eigenares is en die duurzaam voor de bedrijfsuitoefening worden aangewend.
- Installaties, machines en uitrusting (code 23.)
Dit omvat het hele productieapparaat en de daarbij horende installaties.
- Meubilair en rollend materieel (code 24.)
Het meubilair omvat het noodzakelijk materieel en de stoffering van de lokalen die niet onroerend is door bestemming.
Onder de term rollend materieel verstaan we alle transportmiddelen die eigendom zijn van en dienen voor de exploitatie van de onderneming.
- Vaste activa in leasing of op grond van een soortgelijk recht (code 25)
- Hier worden de materiële vaste activa opgenomen waarvan de onderneming niet de eigenaar is, maar waarvan ze een beschikkingsrecht op lange termijn heeft in het kader van leasing, erfpacht of recht van opstal.

'Recht van opstal' is het tijdelijk zakelijk recht (maximaal 50 jaar) dat erin bestaat gebouwen, werken of beplantingen in eigendom te bezitten op een grond die aan iemand anders toebehoort. (Wet van 10.01.1824 op het recht van opstal)

'Recht van erfpacht' is een zakelijk recht om gedurende een bepaalde periode (minstens 27 jaar en ten hoogste 99 jaar) het vol genot te hebben van een aan een ander toebehorend onroerend goed, onder de verplichting om aan laatstgemelde, als een erkenning van zijn eigendom, een jaarlijkse pacht te voldoen, hetzij in geld, hetzij in voortbrengselen of vruchten. (Wet van 10.01.1824 op het erfpachtrecht)

- Overige materiële vaste activa (code 26)
Deze rubriek omvat o.a. de onroerende goederen die worden aangehouden als onroerende reserve, de woongebouwen en de eventueel buiten gebruik gestelde, maar nog in de onderneming aanwezige, materiële vaste activa.

Materiële vaste activa met een beperkte gebruiksduur dienen afgeschreven te worden volgens een aangepast afschrijvingsplan. Alhoewel deze afschrijvingen in principe dienen gespreid te worden over de levensduur van de verschillende activa, zal er om fiscale redenen vaak afgeweken worden van dit principe. Zo zal de fiscale overheid in bepaalde gevallen zelf afschrijvingstermijnen voorstellen die niet noodzakelijk overeenstemmen met de echte levensduur van deze activa. Voor rollend materieel en voor computers wordt er bijvoorbeeld een afschrijvingstermijn van vijf jaar en voor machines en meubilair een afschrijvingstermijn van tien jaar als fiscaal aanvaardbaar beschouwd.

Indien dit toegelaten wordt door de fiscale bepalingen kan er in bepaal de gevallen echter ook een versneld afschrijvingsplan toegepast worden (328K). Wanneer dit tot gevolg heeft dat aanzienlijk sneller wordt afgeschreven dan economisch verantwoord is, dient er in de toelichting mol ding gemaakt te worden van het verschil tussen het gecumuleerd bedrag van de geboekte afschrijvingen en dat van de economisch verantwoorde afschrijvingen. Tevens dient de invloed van de versnelde afschrijvingen op het bedrag van de totale afschrijvingen binnen do resultatenrekening van het boekjaar aangegeven te worden.

Er mag overgegaan worden tot aanvullende of uitzonderlijke afschrijvingen indien de boekhoudkundige waarde van de materiële vaste activa ingevolge de wijziging van de technologische of economische omstandigheden hoger is dan de echte gebruikswaarde ervan voor de onderneming.

Voor de materiële vaste activa waarvan de gebruiksduur niet is beperkt (o.a. terreinen) kan er geen sprake zijn van afschrijvingen. Hier mail overgegaan worden tot het doorvoeren van waardeverminderingen indien er sprake is van een duurzame minderwaarde of ontwaarding van het actiefonderdeel.

Materiële vaste activa mogen geherwaardeerd worden indien ze ten overstaan van hun boekwaarde een vaststaande en duurzame meerwaarde vertonen. Dit is echter enkel toegestaan indien ze kan verantwoord worden bijvoorbeeld door een expertiseverslag. De meerwaarde dient eveneens te worden afgeschreven indien dit dient te gebeuren met het betreffend activa.

Indien het gaat om materiële vaste activa die noodzakelijk zijn voor de voortzetting van de onderneming, dan is een dergelijke herwaardering slechts mogelijk mits de rendabiliteit van de onderneming de uitdrukking van deze meerwaarde kan verantwoorden.

In de 'toelichting' dient er naast een staat van materiële vaste activa eveneens een samenvatting van de toegepaste waarderingsregels (afschrijvingen, waardeverminderingen, herwaarderingen) te worden opgenomen.

In geval van een herwaardering dient de geherwaardeerde waarde uitdrukkelijk te worden verantwoord in de toelichting van de jaarrekening waarbij de herwaardering voor het eerst wordt toegepast.

1.4. Financiële vaste activa (code 28)

'Financiële vaste activa' zijn permanente werkmiddelen waardoor de onderneming haar ondernemingsdoel tracht te verwezenlijken. Ze kan haar middelen verhogen door deel te nemen in het eigenaarschap van andere ondernemingen. Zo ontstaan er economische groepen die op duurzame wijze de doelstellingen van ieder lid van de groep trachten te optimaliseren.

In deze rubriek worden de deelnemingen in en de vorderingen op verbonden ondernemingen, de deelnemingen in en vorderingen op ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat en de andere financiële vaste activa opgenomen.

Onder de term 'verbonden ondernemingen' worden de ondernemingen verstaan die:

- de onderneming controleert;
- haar controleren;
- waarmee de onderneming een consortium vormt;
- bij weten van het bestuursorgaan worden gecontroleerd door boven vermelde ondernemingen.

Opmerking:

In het kader van controle op of controle door ondernemingen worden vaak volgende begrippen gehanteerd:

- *"Controle over een onderneming"*

De bevoegdheid in rechte of in feite om een beslissende invloed uit te oefenen op de aanstelling van de meerderheid van haar bestuurders of zaakvoerders of op de oriëntatie van haar beleid.

- *"Dochteronderneming"*
De onderneming ten opzichte waarvan deze controlebevoegdheid bestaat
- *"Gezamenlijke controle"*
De controle die een beperkt aantal vennoten samen uitoefenen, wanneer zij zijn overeengekomen dat beslissingen omtrent de oriëntatie van het beleid van de betrokken onderneming niet zonder hun gemeenschappelijke instemming kunnen worden genomen.
- *"Gemeenschappelijke dochteronderneming"*
De onderneming ten opzichte waarvan deze gemeenschappelijke controle bestaat.
- *"Controle in rechte"*
In volgende gevallen is er sprake van een controle in rechte:
 - *Wanneer zij voortvloeit uit de meerderheid van de stemrechten verbonden aan het totaal van de aandelen van de betrokken onderneming. Wanneer een vennoot het recht heeft een meerderheid van de bestuurders of zaakvoerders te benoemen of te ontslaan.*
 - *Wanneer een vennoot krachtens de statuten van de betrokken onderneming of krachtens met die onderneming gesloten overeenkomsten over de controlebevoegdheid beschikt.*
 - *Wanneer op grond van een overeenkomst gesloten met andere vennoten van de betrokken onderneming, een vennoot beschikt over de meerderheid van de stemrechten verbonden aan het totaal van de aandelen van die onderneming.*
 - *In geval van gezamenlijke controle.*
- *"Controle in feite"*
Een vennoot van een onderneming wordt, behoudens bewijs van het tegendeel, vermoed over een controle in feite te beschikken op deze onderneming, wanneer hij op de voorlaatste en laatste algemene vergadering van deze onderneming stemrechten heeft uitgeoefend die de meerderheid vertegenwoordigen van de stemrechten verbonden aan de op deze algemene vergaderingen vertegenwoordigde aandelen.
- *"Consortium"*
Een consortium is een groep ondernemingen die, alhoewel ze geen dochterondernemingen van elkaar en evenmin van een andere onderneming zijn, toch onder centrale leiding staan. Hier is er geen sprake van dochterondernemingen, maar wel van zusterondernemingen.

Voorbeeld.

Een persoon richt twee naamloze vennootschappen op (A en B). In beide vennootschappen worden dezelfde bestuurders aangesteld. In dit geval is er volgens de wet sprake van een onweerlegbaar vermoeden van een consortiaal verband.

In het geval van 'ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat' verstaat men onder deelnemingen de maatschappelijke rechten die ertoe strekken, door het scheppen van

een duurzame en specifieke band met die andere ondernemingen, de onderneming in staat te stellen een invloed uit te oefenen op de oriëntatie van het beleid van deze ondernemingen.

Volgende gevallen worden, behoudens tegenbewijs (te vermelden in de toelichting), vermoed een deelneming te zijn:

- Het bezit van maatschappelijke rechten die 1/10de vertegenwoordigen van het kapitaal of van een categorie aandelen van een onderneming.
- Het bezit van maatschappelijke rechten die een quotum van minder dan 10% vertegenwoordigen:
 - a) Wanneer ze samen met de maatschappelijke rechten die in dezelfde vennootschap worden aangehouden door de dochters van de onderneming, 1/10de bereiken van het kapitaal of van een categorie aandelen van de onderneming.
 - b) Wanneer de daden van beschikking over deze aandelen of de uitoefening van de daaraan verbonden rechten onderworpen zijn aan overeenkomsten of aan eenzijdige verbintenissen die de onderneming heeft aangegaan.

Onder de term 'andere financiële vaste activa' verstaat men:

- Aandelen in andere ondernemingen die aangehouden worden om een duurzame band te scheppen zonder dat er sprake kan zijn van een deelneming.
- Vastrentende effecten die tot doel hebben duurzaam de activiteit van een andere onderneming te steunen (bijvoorbeeld door middel van een obligatielening).
- Vorderingen en borgtochten in contanten: hierin zitten o.a. de borgtochten die gestort werden als doorlopende waarborg aan openbare besturen en nutsbedrijven.

Financiële vaste activa worden op het actief geboekt tegen hun aanschaffingswaarde.

De deelnemingen en aandelen mogen, in functie van hun nut voor de onderneming, geherwaardeerd worden in geval van een duurzame meerwaarde. De geherwaardeerde waarde die men zo verkrijgt dient echter wel verantwoord te worden in de toelichting van de jaarrekening waarin de herwaardering voor het eerst werd toegepast.

In geval van een duurzame minderwaarde of ontwaarding mag er over gegaan worden tot een waardevermindering. Deze dient wel vertint te worden door de toestand, de rendabiliteit of de vooruitzichten van de vennootschap waarin de deelnemingen of aandelen worden aangehouden.

Op de vorderingen opgenomen in de financiële vaste activa mogen waardeverminderingen worden toegepast indien er voor een gedeelte of voor het geheel van de vordering een onzekerheid bestaat over de betaling hiervan op de vervaldag.

In de 'toelichting' dient de onderneming volgende informatie m.b.t. de financiële vaste activa te vermelden:

- Een staat van de financiële vaste activa uitgesplitst in:
 - Deelnemingen en aandelen: er dient een historiek (aanschaffingswaarde, mutaties, meerwaarden, waardeverminderingen en netto-boekwaarde einde boekjaar) opgegeven te worden.
 - Vorderingen: via mutaties wordt er van de nettoboekwaarde van vorig boekjaar overgegaan naar de nettoboekwaarde op het einde van het boekjaar.

- Een lijst van de ondernemingen waarin men een deelneming bezit. Voor elk van deze ondernemingen dienen volgende gegevens te worden vermeld:
 - de naam;
 - de maatschappelijke zetel;
 - het BTW-nummer of inschrijvingsnummer bij de kruispuntbank voor ondernemingen;
 - het aantal maatschappelijke rechten dat de onderneming aanhoudt;
 - het bedrag van het eigen vermogen (mag in bepaalde gevallen worden weggelaten);
 - het nettoresultaat over het laatste boekjaar (mag in bepaalde gevallen worden weggelaten).
- Een lijst van ondernemingen waarvoor de onderneming aansprakelijk is in haar hoedanigheid van onbeperkt aansprakelijke vennoot.
- Een staat over de betrekkingen met de verbonden ondernemingen (vorderingen en geldbeleggingen, de schulden op korte en lange termijn t.o.v. de verbonden ondernemingen)

1.5. Vorderingen op meer dan één jaar (code 29) en vorderingen op ten hoogste één jaar (code 40-41)

Naast de vorderingen waarvoor een titel (bijvoorbeeld een factuur) bestaat, worden hier eveneens de te ontvangen opbrengsten die tijdens het boekjaar of tijdens een vorig boekjaar zijn ontstaan en waarvoor nog geen rechtstitel bestaat, opgenomen. Dit is echter enkel toegelaten indien het bedrag ervan vaststaat of met nauwkeurigheid kan worden ingeschat.

De vorderingen die het vaakst in de balans voorkomen zijn:

- Handelsdebiteuren
Dit omvat het betalingsuitstel dat de onderneming in het kader van geleverde goederen en/of diensten heeft toegestaan aan haar klanten.
- Te innen wissels
De vorderingen ten aanzien van de klanten worden hier vertegenwoordigd door op de klant getrokken wisselbrieven.
- Dubieuze debiteuren
Indien er onzekerheid bestaat over de gehele of gedeeltelijke betaling van bepaalde vorderingen op de vervaldag, dient de onderneming deze vorderingen onder te brengen onder de rubriek 'dubieuze vorderingen'.

Vorderingen worden in de balans opgenomen voor hun nominale waarde.

Waardeverminderingen mogen toegepast worden indien er voor het geheel of een gedeelte van de vordering onzekerheid bestaat over de betaling hiervan op de vervaldag. Er kan eveneens een waardevermindering worden toegepast wanneer de realisatiewaarde van de vordering op de datum van de jaarafsluiting lager is dan de boekwaarde ervan.

Opmerking:

In veel gevallen zal de belastingadministratie hier een andere visie hebben dan de boekhoudwetgeving. Fiscaal zullen waardeverminderingen meestal pas aanvaard worden vanaf het ogenblik dat onomstotelijk vaststaat dat de verordering als verloren dient beschouwd te worden.

De onderneming dient dit dan bijvoorbeeld aan te tonen aan de hand van een attest van de curator die het faillissement van de betrokken klant afhandelt.

De omrekening van vorderingen in vreemde valuta naar euro dient in de 'toelichting' te worden verduidelijkt.

Daarnaast dient er in de toelichting eveneens een overzicht gegeven te worden van:

- De waardeverminderingen en terugnemingen op de vorderingen.
- De door de onderneming geëndosseerde, getrokken en voor aval getekende handelseffecten

1.6. Voorraden en bestellingen in uitvoering (code 30-37)

Onder de 'voorraden en bestellingen in uitvoering' vinden we de goederen terug die de onderneming nog moet verwerken of welke reeds een verkoopbaar product vormen en die als dusdanig het onderwerp uit maken van de exploitatie van de onderneming.

Deze rubriek omvat dus enerzijds de voorraden en anderzijds de bestellingen in uitvoering.

Wat de 'voorraden' betreft wordt er in de balans een onderscheid gemaakt tussen:

- Grondstoffen, hulpstoffen en verbruiksgoederen
Vaak worden deze begrippen als volgt gedefinieerd:
 - Grondstoffen zijn alle voorwerpen en substanties die de onderneming heeft gekocht om ze te verwerken in fabrikaten en halffabrikaten.
 - Hulpstoffen (en verbruiksgoederen) zijn alle voorwerpen, stoffen of hulpstoffen die de onderneming koopt om ze, onmiddellijk of zo snel mogelijk te verbruiken bij de productie of de bedrijfsuitoefening.Het is vrij duidelijk dat deze omschrijvingen voor interpretatie vatbaar zijn en de praktijk leert ons dan ook dat bepaalde stoffen bij de ene onderneming als grondstof en bij de andere als hulpstof geboekt staan.
- Goederen in bewerking
De term goederen in bewerking omvat alle producten die het stadium van gereed product nog niet bereikt hebben en dus dienen beschouwd te worden als (nog) niet afgewerkte producten.
- Gereed product
Dit zijn de door de onderneming zelf voortgebrachte afgewerkte producten (fabrikaten) en de eventueel verkoopbare halfafgewerkte producten (halffabrikaten).
- Handelsgoederen
De voorraad handelsgoederen omvat de goederen die werden aangekocht bij derden om ze zonder enige vorm van bewerking of eventueel na een lichte bewerking te verkopen.
- Onroerende goederen bestemd voor de verkoop
Dit zijn de onroerende goederen die de onderneming heeft gekocht of gebouwd en die tijdelijk in voorraad zijn opgenomen om ze (zo snel mogelijk) te verkopen aan derden. Het gaat hier dus om ondernemingen die de bouw en/of aankoop-verkoop van onroerende goederen als maatschappelijk doel hebben.
- Vooruitbetalingen
Hier staan de bedragen vermeld die de onderneming reeds heeft betaald aan bepaalde leveranciers zonder dat deze de met de aankoop overeenstemmende voorraden reeds hebben geleverd.

'Bestellingen in uitvoering' zijn de werken in uitvoering die op een bijzondere bestelling worden uitgevoerd, maar nog niet aanvaard werden door de opdrachtgever of die nog niet werden geleverd aan de opdrachtgever.

De grondstoffen, hulpstoffen, de handelsgoederen en de voor verkoop bestemde gebouwen dienen in de balans gewaardeerd te worden tegen hun aanschaffingswaarde of tegen de marktwaarde indien deze op de balansdatum lager zou zijn.

De aanschaffingswaarde van de voorraden met identieke technische of juridische kenmerken kan bepaald worden door volgende systemen:

- De 'individualisering' van de prijs van elk bestanddeel.
Dit is een systeem dat in de praktijk enkel toepasbaar is indien er slechts sprake is van een zeer beperkt aantal aankopen. Dit systeem houdt namelijk in dat men elk van de aangekochte producten perfect dient te volgen vanaf het ogenblik dat ze de onderneming binnenkomen tot het moment dat ze (eventueel via het productieproces) de onderneming, en dus ook de voorraad, weer verlaten.
- De methode van 'gewogen gemiddelde' prijzen.
Dit is een systeem waar men op basis van de aankooprijzen en de tegen die prijzen gekochte hoeveelheden een gewogen 'voortschrijdend' gemiddelde zal berekenen. De bedoeling is dat de voorraden tegen de gemiddelde waarde geboekt staan en dat de producten die de voorraad verlaten dit eveneens doen tegen deze gemiddelde waarde.
- De FIFO-methode.
Bij de 'first in first out' - methode zal men bij de administratieve afhandeling van de voorraadverstrekkingen de prijs van eerst gekochte goederen als verstrekkingprijs hanteren. De voorraad zal dus gewaardeerd staan tegen de prijzen van de laatst aangekochte goederen.
- De LIFO-methode.
Bij de 'last in first out' - methode zal men tijdens administratieve afhandeling van de voorraadverstrekkingen de prijs van laatst gekochte goederen als verstrekkingprijs hanteren. De voorraad zal dus gewaardeerd staan tegen de prijzen van de eerst aangekochte goederen.

De afgewerkte producten en de goederen in bewerking dienen gewaardeerd te worden tegen hun vervaardigingprijs. Deze vervaardigingprijs omvat zowel de rechtstreeks toewijsbare kosten (o.a. grondstoffen) als de onrechtstreekse productiekosten (o.a. de kosten van het onderhoud van de productiemachines).

De bestellingen in uitvoering worden dan weer gewaardeerd tegen hun vervaardigingprijs vermeerderd, naarmate de productie of de werkzaamheden vorderen, met het verschil tussen de in de overeenkomst bepaalde prijs en de vervaardigingprijs. Dit is enkel toegelaten indien dit verschil met voldoende zekerheid als verworven mag worden beschouwd.

Een onderneming kan echter ook als regel hanteren dat ze de bestellingen in uitvoering of bepaalde soorten daarvan op de balans blijft boeken tegen hun vervaardigingprijs. De gekozen waardering dient in de toelichting vermeld te worden.

Ten aanzien van de goederen in bewerking en de bestellingen in uitvoering worden waardeverminderingen toegepast, indien hun vervaardigingprijs, vermeerderd met het geraamd bedrag van de nog te maken kosten, naargelang het geval hoger is dan de netto verkoopprijs op de datum van de jaarafsluiting of dan de in de overeenkomst bedongen prijs.

In de 'toelichting' dienen volgende gegevens m.b.t. de voorraden en de bestelling in uitvoering vermeld te worden:

- Indien de onderneming van voorraadwaarderingssysteem zou veranderen (hetgeen in principe enkel kan mits een gegronde reden), dient dit uitgelegd te worden in de toelichting.
- De geboekte en teruggenomen waardeverminderingen.
- De wijze waarop de vervaardigingsprijzen werden gewaardeerd.

1.7. Geldbeleggingen (code 50-53)

'Geldbeleggingen' omvatten o.a. alle termijndeposito's in euro of in vreemde valuta, de effecten die als belegging werden verworven (aandelen, obligaties, e.d.) evenals de vastrentende effecten zoals kasbons.

De rubriek wordt onderverdeeld in 'eigen aandelen', 'aandelen', 'vastrentende effecten' en 'termijndeposito's'.

De aankoop van 'eigen aandelen' wordt door de wetgever aan zeer strikte voorwaarden onderworpen.

Voorbeeld. regelgeving voor de naamloze vennootschap

(art. 620 e. v. Wet houdende het wetboek van vennootschappen van 7 mei 1999)

De aankoop van eigen aandelen moet voldoen aan volgende voorwaarden:

- *De verkrijging is onderworpen aan een voorafgaand besluit van de algemene vergadering tenzij:*
 - *de vennootschap haar eigen aandelen verkrijgt om deze aan te bieden aan haar personeel; dit dient te geschieden binnen de 12 maanden*
 - *de statuten voorzien dat er geen besluit van de A. V. vereist is wanneer de verkrijging noodzakelijk is ter voorkoming van een dreigend ernstig nadeel voor de vennootschap (deze bepaling is echter slechts drie jaar geldig te rekenen van de bekendmaking van de oprichtingsakte of van de wijziging van de statuten, maar ze kan wel door de A. V. voor eenzelfde termijn verlengd worden).*
- *De algemene vergadering of de statuten bepalen o.a. het maximum aantal te verkrijgen aandelen, de duur waarvoor de bevoegdheid wordt toegekend (max. 18 maanden !) en de minimum- en maximumwaarde van de vergoeding.*
- *De nominale waarde, of bij gebrek daarvan de fractiewaarde van de verkregen aandelen met inbegrip van de eerder verkregen aandelen die ze in portefeuille houdt (eventueel via dochtervennootschappen) mag niet hoger zijn dan 10% van het geplaatst kapitaal.*
- *De verrichting kan slechts betrekking hebben op volgestorte aandelen.*
- *Het aanbod tot verkrijging moet ten aanzien van alle aandeelhouders onder dezelfde voorwaarden geschieden (bij op de beurs genoteerde ondernemingen mag een aankoop via de beurs van eigen aandelen echter wel zonder dat aan deze voorwaarde is voldaan)*
- *De algemene vergadering die volgt op de verkrijging dient op de hoogte te worden gebracht door de raad van bestuur inzake de redenen en de doeleinden van de verkrijging, over het aantal en de nominale waarde if, bij gebreke daarvan, de fractiewaarde van de verkregen effecten, over het aandeel van het geplaatst kapitaal dat zij vertegenwoordigen, alsook over hun vergoeding.*

- *De stemrechten verbonden aan deze aandelen worden geschorst.*
- *Zolang deze aandelen worden opgenomen op de activa van de balans dient er een onbeschikbare reserve aangelegd te worden voor eenzelfde bedrag.*
- *De genoteerde vennootschappen moeten de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen kennis geven van de verrichtingen inzake aankoop van eigen aandelen.*

De Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen gaat dan na of de verrichtingen tot wederinkoop in overeenstemming zijn met het besluit van de algemene vergadering of, in voorkomend geval, van de raad van bestuur, indien zij van oordeel is dat deze verrichtingen daarmee niet in overeenstemming zijn, maakt zij haar advies openbaar.

Opmerking:

Deze voorwaarden zijn echter niet van toepassing indien de aandelen werden aangekocht om ze onmiddellijk te vernietigen.

De in het kader van de geldbeleggingen aangehouden 'aandelen' dienen uitdrukkelijk verworven te zijn als belegging en mogen dus niet de aard van een financieel vast actief hebben.

In de rubriek 'vastrentende effecten' vinden we o.a. de waarde terug van door de onderneming aangekochte kasbons en obligaties.

Onder 'termijndeposito's' dienen alle tegoeden in euro of in vreemde valuta opgenomen te worden die op termijnrekeningen bij kredietinstellingen worden aangehouden

De geldbeleggingen moeten voor hun aanschaffingswaarde worden opgenomen op de balans en er mogen enkel waardeverminderingen worden toegepast wanneer de realisatiewaarde van de geldbelegging op datum van de jaarafsluiting lager is dan de oorspronkelijke aanschaffingswaarde.

De geldbeleggingen in deviezen dienen omgerekend te worden in euro en de omrekeningsmethode dient aangegeven te worden.

In de 'toelichting' dienen volgende gegevens inzake de geldbeleggingen vermeld te worden:

- Bij de verkrijging van eigen aandelen dienen volgende vermeldingen opgenomen te worden:
 - De redenen van de verkrijging.
 - Het aantal en de nominale waarde van de gedurende het boekjaar verkregen en vervreemde aandelen alsmede het gedeelte van het geplaatst kapitaal dat ze vertegenwoordigen.
 - De waarde van de vergoeding van de verkregen of overgedragen aandelen.
 - Het aantal en de nominale waarde van alle eigen aandelen die de onderneming in portefeuille houdt alsmede het gedeelte van het geplaatst kapitaal dat ze vertegenwoordigen.
- Een staat van de geldbeleggingen

1.8. Liquide middelen (code 54-58)

De 'liquide middelen' omvatten, behalve de kasmiddelen en de te incasseren vervallen waarden, alleen de tegoeden op zicht bij de kredietinstellingen.

Op te merken valt dat onder de term kasmiddelen naast de contante geldbedragen in kas eveneens de postzegels en fiscale zegels begrepen worden.

De liquide middelen worden voor hun nominale waarde ingeschreven en kunnen eventueel het voorwerp uitmaken van waardeverminderingen.

Voor wat de liquide middelen in vreemde valuta betreft dienen de gehanteerde omrekeningsmethodes vermeld te worden.

1.9. Overlopende rekeningen (code 490,491,492,493)

Het doel van de 'overlopende rekeningen' is ervoor te zorgen dat alle kosten en opbrengsten toegerekend worden tot de juiste boekperiode. Op de balans kunnen we vier soorten van overlopende rekeningen, twee aan elke zijde van de balans, onderscheiden.

De overlopende rekeningen van de actiefzijde worden gevormd door de 'over te dragen kosten' en de 'verworven opbrengsten', terwijl we aan de passiefzijde de rubrieken 'toe te rekenen kosten' en 'over te dragen opbrengsten' terugvinden.

- Over te dragen kosten
De rubriek 'over te dragen kosten' omvat de betaalde kosten die in de loop van het boekjaar zijn ontstaan, maar geheel of gedeeltelijk op een later boekjaar aan te rekenen zijn en aldus een tegoed vormen ten aanzien van dit volgende boekjaar.
- Verworven opbrengsten
De rekening 'verworven opbrengsten' omvat de opbrengsten of gedeelten daarvan die slechts in de loop van één van de volgende boekjaren geïnd zullen worden, doch die betrekking hebben op het lopende boekjaar. Gezien ze betrekking hebben op het afgelopen boekjaar doch slechts in de toekomst geïnd zullen worden, vormen deze opbrengsten een tegoed voor dit jaar en dienen ze op de actiefzijde van de balans vermeld te worden.
- Toe te rekenen kosten
De 'toe te rekenen kosten' zijn de kosten die pas in een later boekjaar zullen worden betaald, maar die volledig of gedeeltelijk betrekking hebben op een verstreken boekjaar.
- Over te dragen opbrengsten
Indien er sprake is van 'over te dragen opbrengsten' gaat het om opbrengsten die in de loop van een verstreken boekjaar zijn geïnd, doch die volledig of gedeeltelijk betrekking hebben op een later boekjaar.

De overlopende rekeningen moeten in de 'toelichting' worden uitgesplitst indien daarin posten voorkomen die ten opzichte van het totaal van deze rubriek 'belangrijke' bedragen vertegenwoordigen.

1.10. Kapitaal (code 100-101)

Het 'kapitaal' is de, in principe blijvende, inbreng van de aandeelhouders in de onderneming. In deze rubriek wordt het onderscheid gemaakt tussen het geplaatst kapitaal en het niet opgevraagd kapitaal.

Gezien de NV, BVBA en CVBA vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid zijn en de aandeelhouders en de vennoten slechts gehouden zijn tot hun inbreng, vereist het Wetboek van vennootschappen wel dat deze vennootschappen steeds over een minimumkapitaal beschikken.

Voor een NV bedraagt het minimumkapitaal € 61.500, dat volledig moet zijn volgestort bij de oprichting. Bovendien moet bij een hoger kapitaal ieder aandeel minstens tot beloop van één vierde zijn volgestort.

In de BVBA is het minimumkapitaal € 18.550, waarvan minstens € 6.200 bij de oprichting moet zijn volgestort. Gaat het om een "EBVBA" dan moet minstens € 12.400 zijn volgestort. Bovendien moet bij een hoger kapitaal op ieder aandeel dat overeenstemt met een inbreng in geld minstens tot beloop van één vijfde worden volgestort en moet ieder aandeel dat overeenstemt met een inbreng in natura volledig zijn volgestort.

Wat betreft de "S-BVBA" is een maatschappelijk kapitaal van minimum € 1 en maximum € 18.549 vereist. Het bedrag van het geplaatst kapitaal bij de oprichting zal tot beloop van één vijfde moeten worden volgestort, met een absoluut minimum van € 1.

Jaarlijks dient bovendien één vierde van de nettowinst van de S-BVBA te worden gereserveerd voor de vorming van een reservefonds. Die verplichting geldt tot op het ogenblik dat dit reservefonds het bedrag heeft bereikt gelijk aan het verschil tussen het minimumkapitaal vereist voor een BVBA, zijnde € 18.550 en het geplaatst kapitaal.

In de CVBA bedraagt het vast gedeelte van het kapitaal minimum € 18.550, waarvan eveneens minstens € 6.200 moet zijn volgestort. In het geval van een hoger kapitaal, moet ieder aandeel dat overeenstemt met een inbreng in geld of in natura tot beloop van één vierde zijn volgestort.

De rest van het kapitaal dienen ze uiteindelijk pas in te brengen op het ogenblik dat de vennootschap daar uitdrukkelijk om vraagt.

Het kapitaal van een onderneming kan gevormd worden door inbreng in geld of door inbreng in natura (goederen, machines, gebouwen, ...). Bij de voornaamste vennootschapsvormen (o.a. NV en BVBA) dient de waarde van de inbreng in natura voor correct verklaard te worden door een bedrijfsrevisor

Zie ook: <http://www.belgium.be/nl/economie/onderneming/oprichting/vennootschapsvormen/>

In de 'toelichting' dient de onderneming een staat met betrekking tot het maatschappelijk kapitaal te vermelden waarin volgende gegevens dienen opgenomen te worden:

- Het bedrag van het geplaatst kapitaal, evenals de aard en het bedrag van de verschillende wijzigingen daarvan tijdens het boekjaar en het aantal daarbij betrokken aandelen.
- De samenstelling van het kapitaal bij de jaarafsluiting. Indien er verschillende soorten aandelen bestaan die het kapitaal vertegenwoordigen, dient het aantal aandelen van elke soort evenals het kapitaalbedrag dat ze vertegenwoordigen vermeld te worden.
- De uitsplitsing van het kapitaal in aandelen op naam en aandelen aan toonder.
- Het bedrag van het niet-opgevraagde kapitaal en van het aan de aandeelhouders opgevraagde, maar nog niet gestorte kapitaal. Samen met de jaarrekening dient er ook

een lijst te worden neergelegd met de namen en de woonplaatsen van de aandeelhouders die hun aandelen niet volstort hebben.

- Het aantal eigen aandelen dat de onderneming (of haar dochters) aanhoudt evenals het daarmee overeenstemmende kapitaalbedrag
- De verplichting tot uitgifte van aandelen als gevolg van de uitoefening van conversierechten of inschrijvingsrechten, met vermelding van het bedrag van de lopende converteerbare leningen, van het aantal inschrijvingsrechten in omloop, van het maximaal aantal uit te geven aandelen en van het overeenstemmende bedrag te plaatsen kapitaal.
- Het aantal uitgegeven aandelen buiten kapitaal (winstbewijzen) en het daaraan verbonden stemrecht.
- Het toegestaan kapitaal.
- De aandeelhoudersstructuur van de onderneming op de datum van de jaarafsluiting. Deze verplichting is echter enkel van toepassing op beursgenoteerde ondernemingen.

1.11. Uitgiftepremies (code 11)

'Uitgiftepremies' ontstaan wanneer aandelen (of deelbewijzen) in het kader van een kapitaalverhoging boven pari, d.w.z. tegen een hogere prijs dan de nominale waarde of de fractiewaarde van de bestaande aandelen, worden uitgegeven.

Een uitgiftepremie heeft tot doel de nieuwe aandelen via een prijssupplement op eenzelfde hoogte te brengen met de (intrinsieke) waarde van de reeds bestaande aandelen.

1.12. Herwaarderingsmeerwaarden (code 12)

'Herwaarderingsmeerwaarden' kunnen ontstaan door het scheppen van een vaststaande maar niet gerealiseerde meerwaarde op bepaalde actiefbestanddelen of door een terugname van een waardevermindering op een actiefbestanddeel.

Herwaarderingsmeerwaarden zullen dus samen ontstaan met de boeking van een meerwaarde op een actiefonderdeel van de balans.

Indien de herwaarderingsmeerwaarden betrekking hebben op een vast actief dat noodzakelijk is voor de voortzetting van de onderneming, dan zal de herwaardering enkel mogen gebeuren indien de onderneming kan aantonen dat dit in het kader van haar rendabiliteit verantwoord is. Gezien een herwaardering van bijvoorbeeld het ondernemingsgebouw tot gevolg heeft dat de afschrijvingskost zal toenemen (niet enkel het gebouw zal verder afgeschreven dienen te worden, maar dit is eveneens het geval met de meerwaarde op het gebouw) is een eventuele herwaardering bijvoorbeeld niet aanvaardbaar indien de onderneming reeds in een verliessituatie zou zitten. De verhoogde afschrijvingskost zal deze verliessituatie namelijk nog verergeren.

De geboekte herwaarderingsmeerwaarde zal in principe in de balans blijven staan tot het ogenblik dat het ermee overeenstemmende geherwaardeerde actiefonderdeel gerealiseerd wordt, d.w.z. de onderneming verlaat.

Opmerking:

Indien de onderneming dit verkiest kan ze de herwaarderingsmeerwaarde voor eenzelfde bedrag overboeken naar de beschikbare reserves als dat er afgeschreven

wordt op de met de herwaarderingsmeerwaarde overeenstemmende geboekte meerwaarde

De herwaarderingsmeerwaarden dienen in het jaar van de herwaardering in de 'toelichting' te worden verantwoord.

1.13. Reserves (code 13)

'Reserves' zijn gerealiseerde winsten die op basis van wettelijke en/of statutaire bepalingen en/of beslissingen van de algemene vergadering van aandeelhouders niet werden uitgekeerd.

Er wordt hier een onderscheid gemaakt tussen de wettelijke, de onbeschikbare, de belastingvrije en de beschikbare reserve.

Voor de vorming van de 'wettelijke reserve' is de onderneming wettelijk verplicht om jaarlijks minstens 1/20ste van de nettowinst van de onderneming af te houden. Dit dient ze te blijven doen tot het bedrag van deze wettelijke reserve minstens 1/10de van het maatschappelijk kapitaal heeft bereikt. Onder de term nettowinst dient hier de 'te bestemmen winst van het boekjaar' (eventueel verminderd met het overgedragen verlies) te worden verstaan.

Voorbeeld

De winst van het boekjaar bedraagt 46.679,00 EUR.

Het overgedragen verlies van vorig boekjaar bedraagt 7486,00 EUR.

Het te bestemmen winstsaldo bedraagt dan:

46.679,00 EUR - 7486,00 EUR = 39.193,00 EUR

Toevoeging aan de wettelijke reserve:

5% van 39.193,00 EUR = 1.959,65 EUR

Bij de 'onbeschikbare reserves' dient men een onderscheid te maken tussen de 'onbeschikbare reserve voor eigen aandelen' en de 'andere onbeschikbare reserves'.

De 'onbeschikbare reserve voor eigen aandelen' dient verplicht aangelegd te worden ten belope van eenzelfde bedrag als dat waarvoor de onderneming eigen aandelen in portefeuille heeft.

"Zolang de aandelen of winstbewijzen opgenomen zijn in de activa van de balans, moet een onbeschikbare reserve worden gevormd, gelijk aan de waar de waarvoor de verkregen aandelen en winstbewijzen in de inventaris zijn ingeschreven.

In geval van nietigheid van aandelen of winstbewijzen wordt de in het eerste lid bedoelde onbeschikbare reserve opgeheven. Indien geen onbeschikbare reserve is aangelegd, moeten de beschikbare reserves ten belope van dat bedrag worden verminderd en, bij gebreke van dergelijke reserves, wordt het kapitaal verminderd door de algemene vergadering die uiterlijk vóór de afsluiting van het lopende boekjaar wordt bijeengeroepen." (art. 623 Wet van 7 mei 1999 houdende het wetboek van vennootschappen)

Onder de post 'andere onbeschikbare reserves' worden de reserves opgenomen waarover de algemene vergadering van aandeelhouders volgens de statuten niet vrij kan beschikken bij gewone meerderheid of de reserves waarop de vennoten geen recht hebben indien ze de vennootschap verlaten door middel van een uittreding of een uitsluiting. Gezien de modaliteiten inzake de aanleg en de bestemming van deze reserves worden bepaald in de statuten worden deze reserves ook wel eens de 'statutaire reserves' genoemd.

In de 'belastingvrije reserve' worden de gerealiseerde winsten en meerwaarden vermeld waarvoor belastingvrijdom of belastinguitstel geldt in het geval dat deze winsten en meerwaarden in het vermogen van de onderneming behouden blijven.

De 'beschikbare reserves' worden aangelegd en gebruikt volgens de gewone beslissingen genomen door de algemene vergadering van de aandeelhouders.

1.14. Overgedragen winst - Overgedragen verlies (-) (code 14)

Het 'overgedragen resultaat' is het gedeelte van het resultaat waarvoor nog geen definitieve bestemming is voorzien en dat daarom wordt overgedragen naar het volgend boekjaar.

Het aanleggen en het gebruiken van de overgedragen resultaten is volledig afhankelijk van de beslissing daaromtrent genomen door de algemene vergadering van de aandeelhouders. Het overgedragen resultaat wordt elk jaar aan het resultaat van het jaar toegevoegd, waarna de algemene vergadering over de bestemming ervan zal beslissen.

1.15. Kapitaalsubsidies (code 15)

Onder de rubriek 'kapitaalsubsidies' worden de bedragen aan kapitaalsubsidies opgenomen die de onderneming van overheidswege heeft verkregen voor de medefinanciering van investeringen in vaste activa die met eigen middelen gefinancierd worden.

De ontvangen kapitaalsubsidies mogen niet onmiddellijk in het resultaat opgenomen worden, maar moeten, vanaf het ogenblik dat de ondernemer ervan kan uitgaan dat hij aan de voorwaarden om ze te ontvangen heeft voldaan, op de passiefzijde van de balans opgenomen worden.

Kapitaalsubsidies die gepaard gaan met een investering in vaste activa met een beperkte levensduur dienen geleidelijk naar het resultaat afgeboekt te worden volgens hetzelfde ritme als de afschrijvingen van de vaste activa waarvoor ze werden verkregen.

Indien de kapitaalsubsidies worden toegekend voor de investering in materiële vaste activa met onbeperkte levensduur (terreinen) worden ze enkel in het resultaat opgenomen op het ogenblik dat de erbij horende activa een waardevermindering ondergaan of indien ze de onderneming verlaten.

Bij een eventuele buitengebruikstelling of realisatie van de betrokken vaste activa dienen de saldi van de overeenstemmende kapitaalsubsidies in één keer in het resultaat opgenomen te worden.

Voorbeeld.

De onderneming investeert in 2010 in een terrein voor een bedrag van 100.000,00 EUR en een gebouw voor een bedrag van 400.000,00 EUR.

Ze ontvangt hiervoor een kapitaalsubsidie van 25.000,00 EUR.

De gebouwen worden lineair afgeschreven over een periode van 25 jaar, d.w.z. aan een ritme van 16.000,00 EUR per jaar.

*De kapitaalsubsidie zal hier dan jaarlijks afgeboekt worden voor een bedrag van: 25.000,00 EUR * (16.000,00 EUR / 500.000,00 EUR) = 800,00 EUR*

*Na 25 jaar zal er een bedrag van 20.000,00 EUR (= 25 jaar * 800,00 EUR) van de kapitaalsubsidies afgeboekt zijn naar het resultaat. Het resterend bedrag van 5.000,00 EUR stemt dan overeen met de kapitaalsubsidie voor het aangekochte (niet af te schrijven) terrein. Dit bedrag zal blijven staan tot het moment dat het terrein verkocht of buiten gebruik wordt gesteld of tot het terrein aan een waardevermindering onderhevig is.*

De geboekte kapitaalsubsidies dienen weergegeven te worden in de 'toelichting' van de financiële resultaten.

1.16. Voorschot aan de vennoten op de verdeling van het netto-actief (code 19)

Dit betreft de boekhoudkundige verwerking van de toekenning, aan de vennoten van een vennootschap in vereffening, van een voorschot op het netto-actief dat hen ten deel zal vallen bij het afsluiten van de vereffening.

1.17. Voorzieningen voor risico's en kosten (code 16)

De 'voorzieningen voor risico's en kosten' beogen naar hun aard duidelijk omschreven verliezen of kosten te dekken die op de balansdatum waarschijnlijk of zeker zijn, doch waarvan het bedrag niet vaststaat.

Voorzieningen zullen onder meer gevormd worden met het oog op:

- de verplichtingen die op de onderneming rusten inzake rust- en overlevingspensioenen, brugpensioenen en andere gelijkaardige pensioenen of renten;
- de kosten van grote herstellings- en onderhoudswerken;
- de verlies- en kostenrisico's die voortvloeien uit persoonlijke of zakelijke zekerheden die verstrekt werden tot waarborg van schulden of verbintenissen van derden of uit hangende juridische geschillen.

(persoonlijke zekerheid: borgtocht, d.i. waarborg voor de voldoening van een verbintenis door het stellen van een borg;

zakelijke zekerheid: waarborg voor de voldoening van een verbintenis door het geven van een pand of hypotheek)

De voorwaarden voor het aanleggen van dergelijke voorzieningen zijn drieledig:

- de aard van de te dekken kosten of verliezen moet duidelijk omschreven zijn;
- hun bestaan op de balansdatum moet waarschijnlijk of zeker zijn;
- de omvang (het bedrag) staat niet vast, maar kan wel worden geraamd.

De voorzieningen voor risico's en kosten worden geïndividualiseerd naargelang van de risico's en kosten met dezelfde aard die ze moeten dekken. Daarnaast moeten ze stelselmatig worden gevormd en mag het al dan niet aanleggen en/of de hoogte ervan niet afhankelijk zijn van het resultaat van het boekjaar. Indien er niet meer voldaan is aan de voorwaarden voor een voorziening of indien ze hoger zijn dan wat vereist is, dienen ze te worden teruggenomen.

Opmerking:

Het is essentieel te begrijpen dat een voorziening niet enkel aan de passiefzijde van de balans wordt geboekt, maar dat dezelfde voorziening eveneens als kost beschouwd

wordt en dusdanig een negatieve invloed heeft op het resultaat van het boekjaar waarin de voorziening wordt geboekt.

Voorbeeld:

De productielijn van de onderneming dient om de drie jaar onderworpen te worden aan een volledig nazicht. Men vermoedt dat aan het volgende nazicht (in 2013) een prijskaartje verbonden is van 24.000,00 EUR.

Op 31 december 2010, 2011 en 2012 zal de onderneming daarom telkens een voorziening aanleggen van 8.000,00 EUR (= 24.000,00 EUR/3 jaar), zodat het waarschijnlijk factuurbedrag volledig zal voorzien zijn.

De gevolgen daarvan kunnen in volgende tabel worden weergegeven:

	Balansrubriek 'voorzieningen voor risico's en kosten - onderhoudswerken'	Negatieve invloed op het resultaat (bedrijfskosten)
Einde 2010	8.000,00 EUR	8.000,00 EUR
Einde 2011	16.000,00 EUR	8.000,00 EUR
Einde 2012	24.000,00 EUR	8.000,00 EUR

In 2013 zal het nazicht worden uitgevoerd door een gespecialiseerde firma. Hier kunnen zich dan drie situaties voordoen:

- De opgestelde factuur bedraagt exact 24.000,00 EUR.
- Gezien men deze kost reeds heeft voorzien in de vorige drie boekjaren, mag dit bedrag niet nog eens als kost ingeboekt worden en moet dit hier recht gezet worden: het factuurbedrag van 24.000,00 EUR, dat als bedrijfskost in de resultatenrekening wordt vermeld, wordt hier geneutraliseerd door de terugname van de aangelegde voorziening van 24.000,00 EUR (zie balans), die boekhoudkundig als 'opbrengst' wordt beschouwd.
- De opgestelde factuur bedraagt minder dan voorzien (bijvoorbeeld 20.000,00 EUR):
- Het factuurbedrag van 20.000,00 EUR (bedrijfskost) zal hier geneutraliseerd worden voor een bedrag van 24.000,00 EUR (zie balans), hetgeen boekhoudkundig zal inhouden dat er in het jaar van het nazicht een netto-opbrengst van 4.000,00 EUR zal geboekt worden.
- De opgestelde factuur bedraagt meer dan voorzien (bijvoorbeeld 30.000 EUR):
- Het factuurbedrag van 30.000,00 EUR kan hier maar voor een beperkt gedeelte (24.000,00 EUR) geneutraliseerd worden. Het resterend bedrag zal als extrakost aangerekend worden in het jaar van het nazicht (2013)

Het zal ook duidelijk zijn dat de onderneming bij het aanleggen van haar voorzieningen rekening dient te houden met de 'realiteit'. Indien ze in 2011 bijvoorbeeld vaststelt dat het nazicht in 2013 geen 24.000,00 EUR, maar 34.000,00 EUR zal kosten, dient ze daar in haar boekhouding dan ook rekening mee te houden. Dit betekent dat ze in 2011 en 2012 een voorziening dient aan te leggen die gelijk is aan het geschatte factuurbedrag verminderd met de in 2010 reeds aangelegde voorziening gedeeld door het nog resterend aantal jaren of $(34.000,00 \text{ EUR} - 8.000,00 \text{ EUR}) / 2 \text{ jaar} = 13.000,00 \text{ EUR}$. Voor de onderneming betekent dit extrakosten van 5.000,00 EUR per jaar.

Opmerking:

Gezien bepaalde inventieve ondernemers geneigd zouden kunnen zijn om met de hoogte van hun voorzieningen hun (fiscaal) resultaat te beïnvloeden, dient duidelijk gesteld te worden dat de belastingadministratie heel wat strenger is bij het aanvaarden van voorzieningen dan de boekhoudwetgeving. Het is dan ook perfect mogelijk dat een bepaalde voorziening voldoet aan de boekhoudkundige regels, maar vanuit fiscaal standpunt als verworpen uitgave zal beschouwd worden.

Een uitsplitsing van de voorzieningen voor risico's en kosten is in de 'toelichting' enkel noodzakelijk indien het gaat om 'belangrijke' bedragen. Deze belangrijkheid is relatief en dient te worden gemeten ten opzichte van het totaal van de rubriek.

1.18. Schulden op meer dan één jaar (code 17) en schulden op ten hoogste één jaar (code 42-48)

'Schulden op meer dan één jaar' zijn deze met een contractuele looptijd van meer dan één jaar. 'De schulden op ten hoogste één jaar' zijn deze die binnen de 12 maanden betaald dienen te worden.

De gedeelten van de schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen mogen niet worden opgenomen in de rubriek 'schulden op meer dan één jaar', maar dienen op het einde van het boekjaar overgeheveld te worden naar de rubriek 'Schulden op meer dan een jaar die binnen het jaar vervallen', die deel uitmaakt van de rubriek 'schulden op ten hoogste één jaar'.

De schulden worden voor hun nominale waarde geregistreerd. Indien er sprake is van schulden in vreemde munten, dan dienen deze omgerekend te worden naar euro en zal de gehanteerde omrekeningsmethode dienen vermeld te worden.

In de 'toelichting' dient volgende informatie opgenomen te worden:

- Een staat van de schulden.
- De lange termijnschulden dienen opgesplitst te worden naargelang hun resterende looptijd.
- Een afzonderlijke vermelding van de door de overheid gewaarborgde schulden en de vervallen fiscale en sociale schuld.
- Een kolom met schulden die gewaarborgd zijn door zakelijke zekerheden of onherroepelijk beloofd op activa die de onderneming toebehoren.